

KANCLERÉ

Angela Merkel

Kati Marton

Kati Marton

KANCLERĖ

Angela Merkel

Iš anglų kalbos vertė
Vilma Kačerauskienė

VILNIUS, 2023

Versta iš:

*The Chancellor: The Remarkable Odyssey
of Angela Merkel*

by Kati Marton

Bibliografinė informacija

pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų
informacinės sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

© Vertimas į lietuvių kalbą, Vilma Kačerauskienė, 2023

© Viršelis, Martin Schoeller / AUGUST, 2023

© Leidykla VAGA, 2023

ISBN 978-5-415-02694-4

*Mano dukrai
Elizabeth Jennings,
Ilonai Fitzpatrick Jennings
ir ateities kartoms*

TURINYS

- Prologas. Pastoriaus dukra 9
1. Prieš bangas 21
2. Leipcihas – savarankiško gyvenimo pradžia 43
3. Berlynas 51
4. 1989-ieji 63
5. Mokinė 73
6. Pagaliau kanclerė 99
7. Pirmasis Amerikos prezidentas 123
8. Diktatoriai 133
9. Privatus gyvenimas 155
10. Partneriai su išlygomis 173
11. Europa dabar kalba vokiškai 191
12. Karas Ukrainoje – „Sujunkite mane su Angela“ 205
13. Reem vasara 227
14. Blogiausi laikai 251
15. Pasirodo Trumpas 263
16. „Mūsų šalyje kažkas pasikeitė...“ 289
17. Pagaliau partneris? 315
18. Pabaigos link 331
- Epilogas 359
- Padėka 377
- Pastabos 381
- Iliustracijos 398
- Apie autorę 399

PROLOGAS

Pastoriaus dukra

Ji atvyksta tyliai. Nei sirenos, nei švyturėliai, nei armija patarėjų – niekas nepraneša apie Angelos Merkel pasirodymą kuklijoje mūrinėje Potsdamo koplyčioje netoli Berlyno. Eina kiek susikūpinusi, bet ryžtingai. Klauptuose blyksi susirinkusiųjų aifonai ir objektyvų nemėgstanti moteris atlaidžiai šypteli. Tai jos žmonės. Nors bažnyčia netoli sostinės, čionykščiai – visiškai kitokie nei Berlyno grietinėlė, su kuria tenka bendrauti didžiąją dalį laiko, esant darbe. Ji panašios kuklios parapijos pastoriaus dukra, ir šį drėgną rudens vakarą paprasti maldos namai jai tampa laikina užuovėja nuo ketvirtąją, paskutinę, kadenciją kresčiančių neramumų. Ištrūkti į gimtąją Brandenburgo provinciją ir pasivaikščioti šimtamečiais miškais progų pasitaiko vis rečiau – pasaulio gelbėjimas užima daug laiko.

Šįvakar, atvykusi į Potsdamo maldos namus, kuriuose susirinko visa kanclerės šeima, artimi draugai ir bičiuliai, šešiasdešimt trejų Vokietijos Federacinės Respublikos kanclerė apsaugą trumpam palieka atokiau. Dėvinti sau įprastus drabužius – brangakmenių spalvos švarkelį (šįvakar žalią) ir juodas kelnes, – avinti juodus, glotniai koją apgulančius žemakulnius politikė įsitaiso kresle priešais altorių ir sudeda rankas maldai, itin

pažįstama vokiečiams poza, pirštams vos liečiant kitos rankos pirštus, kaip populiariame jausmaženklyje. „Mano vaikystėje bažnyčios varpai skambėdavo šeštą ryto ir šeštą vakaro. Labai to ilgiuosi“, – atvirauja ji pritilusiems klausytojams, dėkingiems už šį privatų jų lyderės vizitą, kuriais pasimėgauti tenka tikrai ne dažnai. Akimirka kanclerės, bet ne politikės, šypsena išlygina pagilėjusias veido raukšles. Pastaruoju metu pirmajai Vokietijos vadovei moteriai teko išgyventi socialinius ir politinius neramumus. Kylant pasaulinei populizmo bangai, Merkel priversta kęsti dešiniojo sparno ekstremistų, pirmą kartą po Antrojo pasaulinio karo patekusių į Vokietijos parlamentą, įžeidimus. Tebepulsuoja skandalas dėl populistų atstovo Amerikos Baltuosiuose rūmuose, žarstančio pagyras Vladimirui Putinui, ir laikomo Merkel politikos Maskvos atžvilgiu pasekmėmis.

„Pirmą dieną mokykloje, – tęsia Merkel, norėdama papasakoti, kaip pastoriaus vaikui nebuvo lengva ateistinėje Rytų Vokietijoje, – mokytoja paprašė mokinių pasakyti, kuo dirba jų tėvai.“ Bendraklasiai patarė: „Sakyk, „vairuotojas“ – tai kur kas labiau proletarinė profesija, o vokiškai abu žodžiai skamba labai panašiai.“

„Pastorius“, – galų gale tarė ji mokytojai.

Jai nereikėjo aiškinti, kaip Rytų Vokietijoje buvo pavojinga būti atviram. Net vaikai turėjo stengtis nepatekti į visa matančios valdžios akiratį. *Stasiai* (Rytų Vokietijos valstybės saugumo ministerija) turėjo visuomenėje kur kas didesnę pareigūnų tinklą nei jų pirmtakas gestapas: jiems dirbo 173 tūkst. žmonių, įskaitant informatorius, kai Trečiasis reichas apsieidavo su 7 tūkst. Šešiasdešimt trims šalies žmonėms tekdavo vienas informatorius. „Žinoma, kad tokia vaikystė turėjo įtakos mano

gyvenimui“, – tęsė ji, gal net netyčia užsimindama apie tai, kas esanti, kaip jai pavyko išlaikyti galią savo rankose gerus dešimt su puse metų ir kodėl jos asmenį gaubia paslaptis net jos pačios šalyje, nekalbant apie visą pasaulį.

Grąžindamas pokalbį į dabartį, pastorius Matthiasas Fichtmulleris paklausia, ar ji skaito knygas apie save. „Taip, bet savęs jose neatpažįstu!“ Per susirinkusiuosius nuvilnija juokas. „Nubrėžiau aiškias ribas, kurios mano gyvenimo sritys nėra viešos.“ Merkel nuomone, viskas, kas nesusiję su jos oficialiomis pareigomis, – ne pasaulio reikalas. Šiandien artimoje kanclerės aplinkoje paslapties saugojimas laikomas ištikimybės ženklu. Per šešiolika darbo kanclerės poste metų niekas nenutekino jokios informacijos, joks buvęs darbuotojas ar reikalų patikėtinis neparašė jokių viešų memuarų. Ištikimi padėjėjai, kurių dauguma kanclerės kabinete išdirbo penkiolika metų, ir toliau lieka lojalūs savo vadovei. „Jūs vis dar čia?“ – neslepia nuostabos JAV prezidentas Barackas Obama, per vizitą į Berlyną 2016-aisiais išvydęs, kad Merkel kolektyvas išliko beveik visai nepasikeitęs nuo pat jo kadencijos pradžios 2008-aisiais.

Praėjus keliems dešimtmečiams, vokiečiams vis dar nenusibodo jos išvaizda, balsas, grėsminga povyza, nors iš tiesų Merkel nė kiek ne grėsminga. Nedaug težinodami apie jos asmeninį gyvenimą vokiečiai vis dėlto įsivaizduoja, kad ji gyvena panašiai kaip jie, ir tris kartus iš eilės solidžia persvara ją išrenka kanclere. Kartais matydami šalies vadovę pasipuošusią Wagnerio muzikos festivaliui, visai nesutrinka sutikę ir pirkdami maisto produktus. Merkel išmoko savo pirmtakų pamokas: Helmutas Kohlis viešai demonstravo pavyzdinę šeimą, kol vieną dieną jo žmona gyvenimą baigė savižudybe, o sūnus augo neturėdamas

jokio ryšio su tėvu; arba Willis Brandtas buvo laikomas Šaltojo karo didvyriu, o vėliau paaiškėjo, kad viduje jis buvo depresuota ir nuo sekso priklausoma asmenybė.

Merkel siekimas išsaugoti privatumo ribas kartais primindavo net paranoją. Ji neturi dienoraščio, nesinaudoja elektroniniu paštu, rašo tik trumpas ir tikrai būtinas žinutes. Iš pažiūros nesvarbių jos privataus gyvenimo detalių atskleidimas bet kuriam iš jos rato žmonių galėjo baigtis santykių nutraukimu. Vienam politiniam bendražygiui taip ir nepavyko atgauti kanclerės pasitikėjimo po vos keturių žodžių elektroninio laiško: „Dėkoju už pasiūlymą, A. M.“

Norėdami įminti Angelos Merkel mįslę, apžvalgininkai kartais prieina prie absurdo. Pavyzdžiui, gerbiamas vokiečių savaitraštis „Die Zeit“ rašo: „Merkel, su būreliu kolegų stovėdama priešais nacionalinio transliuotojo kameras, suka viršutinę švarkelio sagą. Ne tampo, o suka ratu, vienodu ritmu. Patirdama įtampą, kanclerė rodomuoju pirštu trina nykštį, apskritimniai judesiai kaip tik reiškia tylų susikaupimą.“ Per spaudos konferencijas kitose šalyse „jos nekantrumą išduoda dažnas žvilgčiojimas į popierių šūsnį priešais renginio organizatorių“.

Kai kurie neverbaliniai akcentai būdavo labiau pagrįsti: galvos kilstelėjimas ir iš nuostabos išplėtos akys, kai per pirmą susitikimą prezidentas Trumpas skelia: „Angela, mes turime šį tą bendro. Mūsų abiejų pokalbių klausomasi“; epinis akių užvertimas per spaudos konferenciją išgirdus klausimą, ar pasitiki dabita Italijos premjeru Berlusconiu, arba kai Putinas ima kažką perdėtai iš aukšto aiškinti; kaip ir švelnios jausmingos akys, suvilgytos vienos kitos ašaros, 2016-aisiais atsisveikinant su Baracku Obama.

Išskirtinė savidisciplina, itin naudinga jos pačios politiniam ilgaamžiškumui ir skatinanti žurnalistus gilintis į kiekvieną politikės akių krustelėjimą ar nervinį tiką, kelia ir nemažai apmaudo, nes norint suprasti dabartinę erą *reikia* suprasti Angelą Merkel. Vykstant globaliems politiniams ir socialiniams pokyčiams, joks lyderis taip negynė po Antrojo pasaulinio karo susiformavusios liberaliosios demokratijos, nesipriešino agresyviems autoritarinio režimo šalininkams, nuo Putino iki Trumpo, kaip ji. Merkel dėka Vokietija tapo ne tik ekonomine, bet ir moraline Europos lydere bei imigrantams draugiška šaliimi, kuri priėmė daugiau nei milijoną pabėgėlių iš Vidurio Rytų.

Kaip Rytų Vokietijos pilietė, mokslininkė ir moteris sugebėjo viso to pasiekti Europos šalyje, kuri per amžius nėra turėjusi net karalienės? Kaip kuklios retorikos ir išvaizdos politikė pelnė ir tiek metų išlaikė politinę galią šiame skaitmeniniame amžiuje, kai žmonių interesų laukas nuolat siaurėja? Atsakymas: dėl aštraus proto ir sunkaus darbo. Šalyje, kur senoliai dar prisimena eitynes su deglais ir minią vienbalsiai skanduojant demagogą vardą, kukli Merkel kalbėsena dažnai tapdavo pranašumu. Kai Pasaulio orekybos organizacijos vadovas Pascalis Lamis paprašė Merkel savo kalbose naudoti „daugiau poezijos“, ši atšovė: „Aš ne poetė“. Ramus, analitinis požiūris į dalykus, susiformavęs fizikos studijų metais, leido jai į šalies valdymą žvelgti kur kas plačiau. „Apie viską aš pradėdu galvoti nuo galo – nuo norimo rezultato – ir einu į priekį... Svarbu tai, ko pasieksime po dvejų metų, ne tai, ką rytoj perskaitysime laikraštyje“, – sako ji. Merkel niekada nesiveldavo į politines insinuacijas ir pati nebūdavo jų auka. „Tokių žaidimėlių ji tiesiog nežaidžia. Ji žino, kas yra kas, kai jai meluoja Putinas ar Trumpas“, – teigia

buvęs Vokietijos prezidentas Joachimas Gauckas. Ji nekreipdavo dėmesio į jų pramanus ir laikydavosi savo linijos.

Kad pasiektų tai, ko pasiekė, ir tiek laiko visa tai išlaikytų, Angela Merkel turėjo būti smarki ir ryžtinga, nors šie bruožai ir nebuvo matomi.

Daugeliu jautrių klausimų sėkmės Merkel pasiekė dirbdama *paraštėse*, netiesiogiai, neatkreipdama į save dėmesio. Tai, kad išsiskyrusi protestantė iš Rytų Vokietijos, gyvenanti su savo mylimuoju, sugebėjo tapti kultūriškai konservatyvios centro dešinės krikščioniškos partijos – Vokietijos krikščionių demokratų sąjungos, kurios didžiąją dalį narių sudaro vyrai, – lydere, liudija jos gebėjimą neatkreipti dėmesio į savo asmeninį gyvenimą. Labai švelniai ji pavertė Vokietiją kur kas liberalesne šalimi. Po to, kai 2009-aisiais užsienio reikalų ministru paskyrė savo seksualinės orientacijos neslepiančią Guidą Westerwellą, ji atvirai visai šaliai pristatė savo vyrą ir papasakojo savo meilės istoriją, nors aiškiai ir neišreiškė paramos tos pačios lyties porų santuokai. Po aštuonerių metų šaliai balsuojant dėl tos pačios lyties porų santuokos įteisinimo, ji savo konservatorių partijai patarė balsuoti pagal sąžinę, ne pagal partinę liniją, kuri buvo aiškiai nukreipta prieš tokias santuokas. Vokietijoje tos pačios lyties porų santuoka buvo įteisinta be jokių kanclerės politinių pareiškimų.

Tokią pat subtilią taktiką ji pasirinko ir siekdama suteikti daugiau galimybių moterims. Kraštutinių dešiniųjų, AfD, lyderiui pastebėjus aplink Merkel dirbant vis daugiau moterų ir pasiūpintis: „Ar krikščionys demokratai jau nebeturi vyrų?“ – artima kanclerės patarėja Eva Christiansen nebeištvėrė: „Mes laimėjome!“, o Merkel tik nusišypsojo savo mįslinga šypsena.

Ji dar kartą pademonstravo, kaip lyderis gali veikti *tyliai*, nesi-didžiuodamas savo pasiekimais.

Didelę dalį Merkel politinio genialumo lemia gebėjimas atpažinti geras idėjas nepriklausomai nuo to, iš kur jos kyla. „Ji įgyvendino savo politinių oponentų energetikos, vaiko prie-žiūros, tos pačios lyties porų santuokos, moterų teisių progra-mas“, – pasakoja Michaelis Naumannas, buvęs kultūros mi-nistras, deleguotas Socialdemokratų partijos. Kartu tai yra ir išmintingas būdas neutralizuoti politinius oponentus. „Angela sugeba išspręsti bet kokį klausimą, vos šiam sukėlus ažiotažą, – pasakoja Joachimasis Gauckas, vis dar simpatiškas aštuonias-dešimtmetis, buvęs Vokietijos prezidentas, stebėtinai panašus į velionį amerikiečių aktorių Jamesą Garnerį. – Politiniai jos konkurentai tiesiog bijo jungtis su ja į koaliciją.“ Tačiau ši baimė nesutrukdė Merkel sudaryti koalicijos su konkuruojančiomis partijomis, kad krikščionys demokratai išsilaikytų valdžioje še-šiolika metų, nors kartais tai nebuvo lengva.

Dar viena priežastis, lėmusi Merkel politinį ilgaamžiškumą, – nepaprastas smalsumas. Net įkopus į šeštąją dešimtį jai teberūpi tai, kas nauja ir įdomu. Ją tebejaudina žmonės, fak-tai, istorijos, diskusijos, problemos, kurias galima išspręsti. Kas dar, be iššūkių, *užveda* Angelą Merkel? Jos mentorius Hel-mutas Kohlis kartą yra pasakęs: „Galia, galia, galia“. Merkel mokėsi stebėdama galingus vyrus, ir Helmutas Kohlis, buvęs Vokietijos kanclerio poste 1990–1998 m., – vienas iš tų politikų vyrų, sumokėjusių savo politinę karjerą už tai, kad neįvertino moters, kurią švelniai vadindavo „savo mergaitė“. Teturėjusi vos kelis moterų idealus – XVIII a. Rusijos imperatorę Jeka-teriną Didžiąją ir Prancūzijos chemikę Marie Curie – ir jokio

palaikančiųjų tinklo, Merkel privalėjo pati suformuoti save kaip politikė. „Moteriai svarbu išmokti parodyti savo autoritetą. Be galios nedaug pasieksi“, – sako ji. Merkel galia pasireiškė labai specifiskai.

Patyrinęs Angelos Merkel elgesį susidaro įspūdis, kad didžiausias vyrų trūkumas yra puikybė. Moteris valdžioje prioritetą teikia kitiems dalykams, ne savo *ego*, nors kartais tai būtų padėję. Pavyzdžiui, 2009-aisiais kreipiantis į minią žmonių Hamburge, šalia stovint tuometiniam Lenkijos premjerministrui Donaldui Tuskui, būtų nepakenkę paminėti, kad Hamburgas – jos gimtasis miestas ir kad jos senelis kilęs iš Lenkijos. Daugelis politikų būtų pasinaudoję tokia proga užmegzti glaudesnį ryšį. Paskutiniaisiais Merkel buvimo poste metais nesieti politinės lyderystės su asmeniniu gyvenimu tapo vis sudėtingiau, nes pasaulyje ėmė kilti nauji charizmatiški lyderiai.

Angela Merkel nestokoja ambicijų. Jei stokatų, nebūtų pasirinkusi politikės kelio. Kartą paklausta, kas turėjo daugiausia įtakos jos gyvenimui, Merkel atsakė: „Aš pati ir stengiausi tą įtaką daryti kaip įmanoma dažniau.“ Ji nubrėžė naujas gaires, kaip atrodo, kalba ir elgiasi galinga moteris, tačiau kuo labiau tyrinėji, tuo jos paslaptis gilėja. Merkel buvo galingiausia pasaulio moterimi, tačiau vengė vadinti save feministe. Itin sėkminga politikė rinkosi muzikantų, dainininkų, aktorių, rašytojų draugiją. Kai kiti galią demonstravo kalbėdami, ji tylėdavo.

Ji ne tokia, kaip mums atrodo. Iš tiesų Angela Merkel toli gražu nėra puritoniška moralės sergėtoja ar rimtuolė. Kaip mergina, savo jaunystę praleidusi už geležinės uždangos, ji labiausiai svajojo „išvysti Uolinius kalnus ir lėkti automobiliu klausantis Bruce'o Springsteeno“. „Ji velniškai rimta“, – priduria buvęs JAV

ambasadorius Vokietijoje ir dabartinis Naujojo Džersio gubernatorius Philipas Murphis. Ne vieną dešimtmetį praleidusi pasaulinėje arenoje Merkel neprarado talento būti normaliu žmogumi. Kaip sako buvęs Vokietijos generalinis konsulas Niujorke Davidas Gillas, taip pat kilęs iš Rytų Vokietijos: „Jei būtumėte pradėję gyvenimą ten, kur pradėjo ji, tai yra už sienos, kuri tuo metu atrodė amžina, niekada nebūtumėte iš ten išstrūkę. Kiti gal ir pamiršo, iš kur ji kilo, bet pati Angela ne.“

Visą suaugusio žmogaus gyvenimą Merkel išsaugojo beveik fotografinę atmintį, lavino gebėjimą suskaidyti problemas į atskiras dalis ir nesiliovė daug dirbusi. Dar pridėkime faktą, kad jai nereikia daug miego (užtenka penkių valandų), ir tvirtą kūną. Vėlai išmokusi vaikščioti Merkel vaikystėje dažnai parkrisdavo ir užsigaudavo, tačiau įkopusi į šeštą dešimtį, sukaupusi geležinę valią, ji gali eiti nors ir šešias valandas. Šie būdo bruožai, įgimti ir įgyti, lemia nepalaužiamą pasitikėjimą savimi, dažnai pakertantį drąsą kolegoms politikams ir turėjusį įtakos Angelos Merkel politinės karjeros ilgaamžiškumui.

Pakalbėjusi su pastoriumi, Angela Merkel vaikštinėja po kopyčią, kalbasi su susirinkusiaisiais ir patarnautojais. Kai kurie bažnytinės bendruomenės nariai turi Dauno sindromą ar kitoikių negalių, tačiau kanclerė tarp jų jaučiasi laisvai, džiaugsmingai ragauja jų pagamintus vieno kąsnio sumuštinius, – neįgalieji ją supa nuo vaikystės, jie aktyviai dalyvaudavo ir jos tėvo parapijos gyvenime.

Pagrindinis Merkel pasiekimų ir to, kas ji apskritai yra, veiksnys – jos šaknys. Išgyventi policinėje Rytų Vokietijos valstybėje,

kaip teko Angelai Merkel, ir nepalūžti – jau savaime laimėjimas, lėmęs tiek jos asmeninę, tiek politinę ištvermę. Pusę gyvenimo praleidus Rytų Vokietijoje sunku būti idealistu – Merkel netiki, kad istorijos kreivė krypsta teisingumo link, tačiau ji yra veikti pasirengusi optimistė, aiškiai suvokianti žmonijos trapumą. Paskutiniaisiais metais kanclerės poste ji kartą užsiminė apie civilizacijas, išnykusias dėl to, kad nesirūpino savo laisve ir saugumu. Vienoje iš savo kalbų ji šnekėjo apie inkų imperiją, o visai neseniai – apie 1555 m. pasirašytą Augsburgo taikos sutartį, trumpą ramybės laikotarpį tarp XVI–XVII a. kruvinių Europos religinių karų. Po šios taikos į pražūtingą konfliktą įsivėlė visiškai nauja karta, nebepamenanti karo žiaurumų, ir tai lėmė trečdalis Vokietijos populiacijos žūtį.

Po Antrojo pasaulinio karo praėjo daugiau nei septyniasdešimt penkeri metai, tačiau Vokietijai neduoda ramybės klausimas: ar gali šalis, pagimdžiusi Aušvicą ir leidusi susiformuoti žiauriausiam pasaulyje sisteminiam genocidui, vėl būti „normali“? Angela Merkel linkusi atsakyti teigiamai, bet su išlygomis. *Taip, bet* jei Vokietija prisiims atsakomybę už šį tamsiausią savo istorijos skyrių. Vadovaudama šaliai Merkel buvo pasiryžusi tai užtikrinti. Kaip pastoriaus dukra, ji tiki ramiu, kantrių kasdieniu darbu, kuris ir suteikia išganymą.

Ši knyga – labiau žmogaus nei politikės portretas, kuriuo norima atskleisti, kaip pastoriaus iš Rytų Vokietijos dukra tapo galingiausia pasaulio moterimi. Rašydama knygą ieškojau Angelos Merkel interviu nuo 1990-ųjų, kai trisdešimt penkerių fizikė pasirodė politikoje, iki 2005-ųjų, kai Angela Merkel tapo pir-

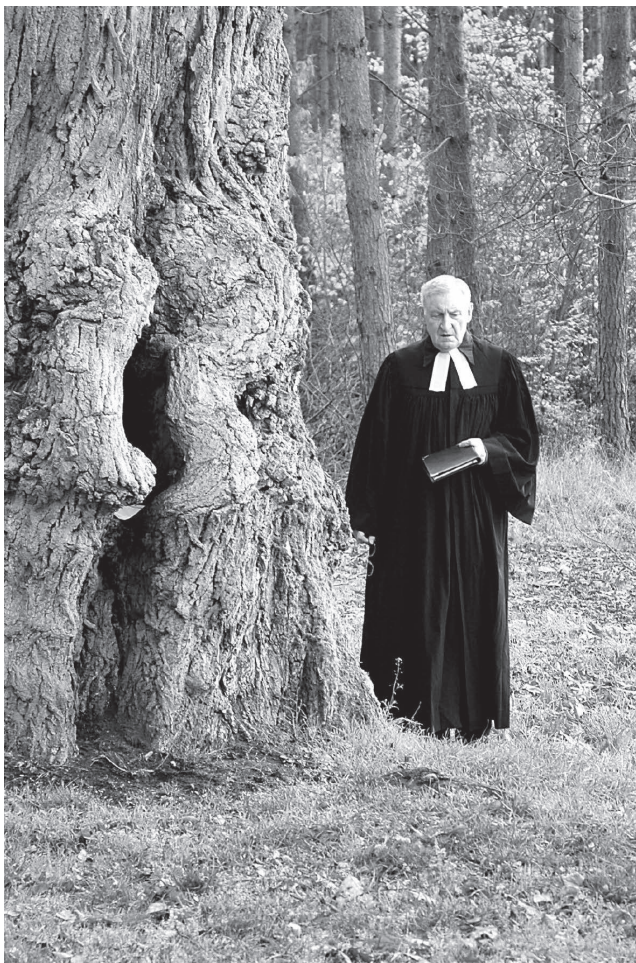
mąja Vokietijos kanclere moterimi, daugelis jų niekada nebuvo publikuoti anglų kalba. Juos papildžiau asmeniniais pokalbiais su politikės mentoriais, draugais, kolegomis, suteikusiais knygai daugiau charakterio ir spalvų. Apeidami kanclerės norą viską kontroliuoti, su manimi sutiko pasikalbėti keletas žmonių iš jos artimųjų rato, kurių vardai aiškiai nenurodyti. Prie mano asmeninio kanclerės pažinimo ir supratimo prisidėjo ir trumpi mudviejų susitikimai pradedant 2001-aisiais, nors tai nebuvo oficialūs interviu.

Aš pati vaikystę praleidau Vengrijoje, kuri tuomet buvo labai panaši į Rytų Vokietiją, tad mano augimas policinėje valstybėje leido geriau suprasti Angelą Merkel, ypač jos uždaramą visuomenei. Tik žlugus Sovietų Sąjungai Merkel pasirodė viešumoje kaip politikė. Atsiradus galimybei tarnauti žmonėms ir kurti gėrį, kaip liepia liuteronų tikėjimas, ji pasinaudojo šia galimybe. Kaip sužinosime, tam ši įvairiapusė asmenybė turėjo įvairių motyvų. Ji norėjo gyventi ir gyveno intelektualių iššūkių kupiną ir įdomų gyvenimą, kurio jai trūko trisdešimt penkerius metus, kol tebebuvo nuleista geležinė uždanga.

Koplyčioje pastorius Fichtmulleris palinksta prie kanclerės ir sušnabžda: „Ar jūsų neerzina, kai tokiame amžiuje jus vis dar vadina pastoriaus dukra?“

Galingiausia pasaulio moteris nedvejodama atsako: „Visai ne. Juk aš esu pastoriaus dukra.“

Angelos Merkel tėvas pastorius Horstas Kasneris, jamžintas miške netoli Templino, kur užaugo būsimoji kanclerė. Čia šeima atsikėlė netrukus po dukros gimimo, Liuteronų bažnyčiai perkėlus pastorių dirbti sielovados darbą ateistinėje Rytų Vokietijoje. Kanclerės tėvas garsėjo kaip griežtas žmogus, vis dėlto puikiai prisitaikęs prie režimo. Iš jo Angela išmoko loginio tikslumo.

Prieš bangas

Gyvenime nereikia nieko bijoti. Tereikia suprasti.

Marie Curie (1867–1934 m.)

Pastorius Horstas Kasneris praleido savo pirmagimės atėjimą į šį pasaulį, nes 1954 m. liepos 17 d. vairavo baldų pilną furgoną į atokų kaimą Rytų Vokietijoje, kur turėjo pradėti naują gyvenimą kaip mažo miestelio dvasininkas.

„Savanoriškai į Rytus važiuoja tik komunistai arba bepročiai“, – Kasneriui pranešė perkraustytojai iš Vakarų Vokietijos. Beveik dviejų metrų ūgio, aštrių veido bruožų dvidešimt aštuonerių vyras buvo vienas iš dviejų atsiliepusių į Hamburgo vyskupo Hanso Otto Wollberio kvietimą vykti į tuo metu laisvą vietą Rytų Vokietijoje. „Skelbti Dievo žodžio būčiau keliavęs bet kur“, – vėliau sakys Kasneris. Jis ir jo žmona Herlinda, dvidešimt šešerių anglų kalbos mokytoja, buvo susituokę vos prieš metus. Horstas jau anksčiau buvo įspėjęs Herlindą Jentzch, smulkutę mėlynakę merginą iš Dancigo, kad pareiga bažnyčiai jam visada bus svarbiausia. Jis tesėjo savo žodį.

Kanclerė Angela Merkel – tai populiariuoju žanru papasakota vienos ypatingiausių mūsų laikų moterų politinė biografija, pirmas atviras ir žmogiškas šios uždaros, viešumos vengiančios lyderės portretas, kupinas mažai kam žinomų detalių apie jos kelią į sėkmę.

– Los Angeles Review of Books –

Kati Marton biografinėje apybraižoje *Kanclerė Angela Merkel* išsamiai aprašomas vienos galingiausių pasaulio lyderių, Vokietijos kanclerės Angelos Merkel, iškilimas ir politinė karjera.

Pastoriaus dukra, užaugusi sovietų kontroliuojamoje Rytų Vokietijoje, niekada nepritapo prie sistemos, tačiau jaunystėje mokslinį darbą dirbusi Angela Merkel į politiką įsitraukė tik griuvus Berlyno sienai. Visgi ji sugebėjo per 15 metų tapti Vokietijos kanclere, o kartu ir neoficialia Vakarų lydere.

Žinoma biografė Kati Marton bando įminti politinio Angelos Merkel iškilimo paslaptį. Turėdama prieigą prie artimiausios kanclerės aplinkos ir tik neseniai išslaptintos informacijos, autorė atskleidžia šios ypatingos moters politinį genialumą, kuris ir lėmė jos sėkmę. Nė vienas šiuolaikinis lyderis taip sumaniai nepasipriešino Rusijos agresijai, nevykdė tokios drąsios socialinės politikos ir taip užtikrintai nelaikė išvien viso kontinento, tada, kai kitos šalys rūpinosi savo reikalais. Ji išmintingai tvarkėsi su tvirtos rankos šalininkais Vladimiru Putinu ir Donaldu Trumpu, ir sugebėjo išlaikyti šiltus santykius su partneriais Baraku Obama ir Emanueliu Makronu, kai šalių bendrystei buvo iškilusi grėsmė.

Kuklios ir santūrios Angelos Merkel istorija – puikus pavyzdys visiems, kurie nori įgyti ir išlaikyti valdžią, bet kartu likti ištikimi savo moraliniams įsitikinimams.

